

زن، زندگی، آزادی

پیشنویس پیشنهادی دو قانون اساسی برای ایران آزاد

پیشکش به مردم بزرگ ایران

فراهم کنندگان این پیشنهادی دسته ای از اندیشمندان هستند که عاشق ایران و ایرانی اند. ما با هیچ حزب سیاسی، گروه دینی، سازمان یا دسته ای وابستگی نداریم و بدنبال هیچ مقام و منصبی در ایران نیستیم!

از آنجائیکه نمی‌خواهیم نگرشهای شخصی خود را وارد این پیش نویس کنیم، با فروتنی دو پیش نویس یکی برای شیوه جمهوری و دیگری برای شیوه مشروطه پادشاهی به پیشگاه مردم سربلند ایران پیشنهاد میکنیم تا خود در یک همه پرسی معتبر و شفاف یکی از آنها را برای آینده خود برگزینند.

برای فراهم کردن این دو پیش نویس، قانونهای اساسی شانزده (۱۶) کشور استرالیا، ژاپن، سنگاپور، هندوستان، سوئیس، سوئد، بلژیک، دانمارک، فنلاند، فرانسه، تونس، مراکش، کانادا، امریکا، کستاریکا، و برزیل مورد پژوهش و بازبینی قرار گرفته اند و از بهترین بخشهای آنها با در نظر گرفتن شرایط تاریخی و فرهنگی ایران گلچین شده تا بهترین و جامع ترین قانون برای ایران بزرگ نوشته شود. در اینجا از مردم کشورهای یاد شده سپاسگزاری میکنیم.

با سپاس و احترام،

بدیع بدیع الزماتی،

نماینده نویسندگان

آبان ماه ۱۴۰۱

#مهساامینی

دیباچه

ما، زنان و مردان سرزمین کهن ایران که وارث ویژگی های انسانی تاریخ هفت هزارساله نیاکان خود هستیم، با داشتن احترام به دین اسلام و همه دینهای الهی دیگر؛ با تاکید بر اینکه هیچ یک از رهبران دینی، چه در ردای دینی و چه در رخت معمولی، و از هر دین و فرقه و آئینی، نباید در قانونگذاری و کنترل در اجرای قانون شرکت داشته و مداخله کنند؛ مشتاق هستیم تا کشور خود را مرکز صلح و دوستی جهان سازیم، بدینگونه این قانون اساسی کشور را بر پایه حقوق بشر، بدون در نظر گرفتن نژاد، دین، رنگ پوست، اصل و نسب، قومیت، جنسیت، موقعیت اجتماعی یا سیاسی، یا دیگر موقعیت ها؛ با حق زیست آزاد، امنیت، آزادی بیان، آزادی گردهمائی صلح آمیز، آزادی انجمن، آزادی وجدان و دین، حق دسترسی به آموزش و پرورش و بهداشت، آزادی سفر و اشتغال به کار، برابری در برابر قانون و حمایت برابر قانون، و حفاظت در برابر شکنجه یا مجازات و کیفر غیر انسانی، خوار کننده و تحقیرآمیز، برپا میداریم.

ما مردم ایران، که بوسیله نمایندگان برحق خود در مجلس موسسان، بر این اراده ایم که میوه همکاری و همزیستی صلح آمیز با همه ملت ها و نعمت آزادی در سراسر این سرزمین را برای خود و نسلهای آینده بدست آوریم، اعلام میداریم که قدرت حاکم از آن مردم است و بر این اساس این قانون اساسی را بوجود می آوریم. کشورداری یک امانت مقدس از سوی مردم است که اختیارات آن به امانت به دولت داده شده است و قدرت آن بوسیله نمایندگان مردم به اجرا درآمده و منافع آن باید به مردم برسد. این یک اصل جهانگیر بشری است که شالوده این قانون اساسی است. ما همه قوانین اساسی، قانون ها، فرمان ها، و متن هائی را که در تضاد با این قانون اساسی باشند، رد میکنیم.

قانون اساسی بر پایه شیوه پادشاهی

اصل یک: زبان همبستگی ایرانیان پارسی خواهد بود اما زبان هایی که قوم های گوناگون ایرانی بکار میبرند، همچون آذری، بلوچی، کردی، لری، گیلانی، مازندرانی، ترکمنی، عربی خوزستانی و غیره را میتوان در هر استان آموزش داد، که سازوکار آن در خود هر استان فراهم خواهد شد.

اصل دو: پرچم ایران سه رنگ سبز و سپید و سرخ در اندازه های برابر بشکل افقی خواهد بود که نقش شیر و خورشید به رنگ طلایی در میانه بخش سپید قرار خواهد داشت.

هر استان میتواند پرچم استانی خود را با مشارکت مردم برگزیند. پرچم ملی ایران باید همیشه پیش از پرچم استانی برافراشته شده و پس از هر پرچم پایین آورده شود.

رئیس کشور/پادشاه یا شهبانو

اصل سه: پادشاه یا شهبانو نماد کشور و همبستگی و یگانگی مردم بوده و مقام خود را از اراده مردم که دارای قدرت عالی هستند، میگیرد.

اصل چهار: پادشاه یا شهبانو که بر پایه قانون دربار سلطنتی، که توسط پارلمان به تصویب رسیده، بر تخت سلطنت نشسته است، رهبر تشریفاتی کشور است. چنانچه شهبانویی در جایگاه پادشاهی باشد، مفاد این قانون مضمول وی نیز خواهد بود.

اصل پنج: پادشاه/شهبانو تنها در مواردی که در این قانون اساسی درج شده دارای اختیار است و قدرتی در رابطه با اختیارات دولت ندارد.

۱. پادشاه/شهبانو میتواند اختیار انجام وظایفش در رابطه با کشور را با توجه به قانون به شخص دیگری واگذار کند.

اصل شش: هنگامیکه بر پایه قانون دربار، نایب السلطنه ای معین میگردد، نایب السلطنه باید اقداماتش در ارتباط با امور کشوری را به نام پادشاه/شهبانو انجام دهد.

اصل هفت: پادشاه/شهبانو نخست وزیر را که توسط پارلمان برگزیده شده، منصوب میکند.

اصل هشت: پادشاه/شهبانو با نظر و تایید کابینه موارد کشوری زیر را به نمایندگی از مردم انجام خواهد داد:

۱. اعلان اصلاحیه های قانون اساسی، قانون ها، دستورات دولت و پیمان ها.
۲. گشایش پارلمان.
۳. انحلال مجلس نمایندگان.
۴. اعلام انتخابات همگانی نمایندگان مجلس نمایندگان.
۵. تایید انتصاب و برکناری وزیران کابینه و مقامات دیگر بر پایه قانون.
۶. تایید اعتبارنامه های سفیران و وزیران.
۷. تایید بخشش همگانی و بخشش های ویژه، تخفیف مجازات، تعلیق یا تاخیر انجام مجازات، و بازپس دادن حقوق افراد.
۸. دادن نشان و مدال
۹. گواهی و تایید اسناد تصویب شده و دیگر اسناد دیپلماتیک به موجب قانون.
۱۰. پذیرش سفیران، وزیران و مهمانان خارجی.
۱۱. انجام کارهای تشریفاتی.
۱۲. پادشاه/شهبانو با نظر و تایید نخست وزیر میتواند مجلس نمایندگان را منحل کند. در این صورت نخست وزیر باید ترتیب اجرای انتخابات جدید را در ظرف چهل (۴۰) روز پس از انحلال مجلس بدهد.

اصل نه: افراد خاندان دربار پادشاهی، از جمله پادشاه/شهبانو، فرزندان، برادر و خواهر، عمه و عمو و دایی شان، نباید هیچگونه ملک، مال، دارائی و یا چیزی را بدون مجوز پارلمان و بدون پرداخت پول عادلانه ای در برابر آن، دریافت کرده یا ببخشند.

اصل ده: پادشاه/شهبانو نخستین نشست پارلمان را می گشاید.

اصل یازده: نخست وزیر باید پادشاه/شهبانو را در جریان کارهای کشوری قرار دهد.

اصل دوازده: پادشاه/شهبانو نمی‌تواند در عین حال وزیر یا نماینده مجلس بوده یا سمت نظامی داشته باشد.

اصل سیزده: پادشاه/شهبانو باید پیش از سفر به خارج با نخست وزیر رایزنی کند.

اصل چهارده: پادشاه/شهبانو نماینده ایران در سفرهای خارجی خواهد بود.

اصل پانزده: پادشاه/شهبانو پذیرای سران کشورهای خارجی خواهد بود.

اصل شانزده: اگر به دلیل بیماری، مسافرت خارجی یا به هر دلیل دیگر، پادشاه/شهبانو نتواند وظایف خود را انجام دهد، یک عضو خانواده سلطنتی بر پایه قانون جانشینی دربار به عنوان نایب السلطنه موقت وظایف پادشاه/شهبانو را به عهده خواهد گرفت.

اصل هفده: چنانچه یک دودمان پادشاهی منقرض شود، پارلمان نایب السلطنه ای را برای انجام وظایف پادشاه/شهبانو تا اطلاع ثانوی بر میگزیند. پارلمان در همان زمان یک قائم مقام نیز تعیین می‌کند. در صورت درگذشت یا چنانچه پادشاه/شهبانو کناره گیری کند و وارث تاج و تخت هنوز به سن هیجده (۱۸) سالگی نرسیده باشد نیز به همین گونه کار انجام خواهد شد.

اصل هیجده: در صورتی که پادشاه/شهبانو به مدت شش ماه پشت سرهم در انجام وظایف خود ناتوان بوده یا کوتاهی کرده باشد، نخست وزیر موضوع را به پارلمان آگاهی خواهد داد. پارلمان تعیین خواهد کرد که آیا این امر باید به عنوان کناره گیری پادشاه/شهبانو تلقی شود یا نه.

اصل نوزده: چنانچه هیچ شخص با صلاحیت در ردیف جانشینی برای انجام وظیفه نباشد، پارلمان میتواند کسی را به عنوان نایب السلطنه موقت بنا بر دستور دولت منصوب کند. چنانچه هیچ شخص با صلاحیتی وجود نداشته باشد، رییس مجلس سنا بعنوان نایب السلطنه موقت به حکم دولت انجام وظیفه خواهد کرد.

اصل بیست: پادشاه/شهبانو را نمیتوان برای کارهایشان بعنوان نماد کشور تحت پیگرد قانونی قرار داد. همچنین نایب السلطنه را نیز برای کارهایش مورد پیگرد قانونی قرار داد.

اصل بیست و یک: پادشاه/شهبانو فرمانده کل نیروهای مسلح ایران خواهد بود.

اصل بیست و دو: پادشاه/شهبانو باید همیشه قانون اساسی ایران را حفظ و پشتیبانی کند.

اصل بیست و سه: قانون جانشینی

۱. قانون جانشینی باید توسط پارلمان وضع و مقرر گردد. این قانون ترتیبی را تنظیم می کند که در آن نوادگان پادشاه کنونی به تاج و تخت می رسند.
۲. ایران باید یک قانون جانشینی عادلانه داشته باشد که بر پایه آن فرزندان مرد و زن هر دو حق جانشینی تاج و تخت را داشته باشند.
۳. فرزندان بزرگتر پادشاه/شهبانو و فرزندان فرزندان آنها بر فرزندان کوچکتر و فرزندان فرزندان آنها اولویت خواهند داشت.
۴. تنها فرزندان که در نتیجه ازدواج به دنیا می آیند می توانند تاج و تخت را به ارث ببرند.
۵. تنها فرزندان پادشاه/شهبانو می توانند تاج و تخت را به ارث ببرند.
۶. فرزندان حاصل از ازدواج تایید شده باید در ایران تربیت شوند.
۷. شاهزاده یا شاهزاده خانم در صف جانشینی باید از قانون اساسی ایران را حفظ و حمایت کند.
۸. یک شاهزاده یا شاهزاده خانم نمی تواند بدون درخواست پادشاه از پارلمان و تایید پارلمان ازدواج کرده و در صف جانشینی بماند.
۹. یک شاهزاده یا شاهزاده خانم نمیتواند بدون رضایت پادشاه و پارلمان به سلطنت کشور دیگری برسد، خواه این امر در پی ازدواج یا انتخابات در آن کشور دیگر باشد.
۱۰. در صورت نقض هر یک از این مقررات، همه حقوق جانشینی برای شخص مربوطه و تمام فرزندان او از میان خواهد رفت.

حقوق و وظایف مردم

اصل بیست و چهار: شایستگی برای رای دادن: همه شهروندان ایرانی که به سن هیجده (۱۸) سال رسیده باشند و محکومیت کیفری ندارند باشند واجد شرایط رای دادن خواهند بود.

اصل بیست و پنج: شرایط لازم برای شهروند ایرانی بودن را قانون معین خواهد ساخت.

اصل بیست و شش: مردم را نباید از برخورداری از اصول حقوق بشر محروم کرد. این حقوق اساسی بشر که توسط این قانون اساسی برای مردم تضمین شده باید به عنوان حقوقی جاودانه و مصون از تعرض به مردم این نسل و نسل های آینده اعطا شود.

اصل بیست و هفت: آزادی ها و حقوق تضمین شده برای مردم توسط این قانون اساسی باید با کوشش همیشگی و ماندگار مردم نگهداری شود، مردمی که باید از سوء استفاده از این حقوق پرهیز کرده و همواره مسئول بکار بردن آنها برای رفاه همگان باشند.

اصل بیست و هشت: تک تک مردم باید بعنوان یک فرد و یک انسان مورد احترام قرار گیرند. حقوق آنها برای زندگی، حریم خصوصی، دستیابی به خوشبختی، تا آنجائیکه با رفاه همگانی تضاد نداشته باشد، باید بالاترین مورد ملاحظه قانون گذاری و امور دولت در اجرای قانون باشد.

اصل بیست و نه: همه مردم در برابر قانون برابرند و قانون باید برای همگان و بدون در نظر گرفتن نژاد، دین، رنگ پوست، اصل و نسب، قومیت، جنسیت، موقعیت اجتماعی یا سیاسی، یا دیگر موقعیت ها، یکسان اجرا شود.

۱. خویش و قوم پرستی و انتصاب خویشاوندان ممنوع است.

۲. لابی گری در ازاء هرگونه دستمزد مالی و جنسی ممنوع است.

اصل سی: مردم دارای حق غیر قابل انکار در انتخاب و برکناری مسئولان و برگزیدگان خود هستند.

۱. همه مسئولان دولتی خدمتگزاران مردم بوده و در برابر همه مردم کشور پاسخگو و مسئول هستند، نه در برابر یک گروه یا دسته.

۲. حق رای جهانی برای بزرگسالان در انتخاب مسئولان دولتی در این قانون تضمین شده است.

۳. در همه انتخابات، محرمانه بودن رای افراد نباید زیر پا گذارده شود و رای دهنده نباید، چه در پنهان و چه در برابر همگان، برای رای که داده مورد بازجویی قرار گیرد.

اصل سی و یک: هر فرد باید حق دادخواست مسالمت آمیز برای درخواست خسارت؛ برای برکناری مسئولان، برای تصویب، لغو یا اصلاح قوانین، احکام، فرمان ها یا مقررات؛ و موارد دیگر داشته باشد. هیچ شخصی نباید برای پشتیبانی از چنین دادخواست ها مورد تبعیض قرار گیرد.

اصل سی و دو: هر شخصی میتواند بر پایه قانون، برای درخواست خسارتی که در اثر کارهای خلاف قانون ماموران دولتی و استانی و دستگاههای خدمات عمومی بر او وارد شده، شکایت کند.

اصل سی و سه: هیچ فردی را نباید به هیچ شکلی در اسارت نگاه داشت. اسارت ناخواسته، بجز در هنگام مجازات جرم، ممنوع است.

اصل سی و چهار: آزادی اندیشه و وجدان نباید زیر پا گذارده شود.

اصل سی و پنج: آزادی دینی برای همگان تضمین شده است.

۱. هیچگونه سازمان، بنگاه، دستگاه، انجمن، نهاد، وقف، تشکیلات و ... دینی نباید هیچگونه امتیاز و وجه از دولت دریافت کرده و یا قدرت و اختیار در امور کشور اعمال کند.
۲. هیچ کس را نمی توان مجبور به شرکت در هیچ عمل مذهبی، جشن، مراسم یا مناسک دینی کرد.
۳. دولت و ارگانهای آن باید از انجام آموزش های دینی یا هر گونه فعالیت دینی دیگر خودداری کنند.

اصل سی و شش: آزادی گردهم آیی، تشکیل انجمن ها و دسته ها و همچنین آزادی بیان/گفتار به هر شکلی از جمله بصورت شفاهی، چاپی، الکترونیکی، رسانه اجتماعی و غیره تضمین شده است.

۱. هیچگونه سانسوری نباید اجرا شود، و همچنین محرمانه بودن وسایل ارتباطی نباید نقض شود.

اصل سی و هفت: هر فرد باید این آزادی را داشته باشد که زیستگاه خود و شغل و حرفه خود را برگزیند.

۱. آزادی همه افراد برای مهاجرت به یک کشور خارجی و سلب تابعیت از خود نباید نقض شود.

اصل سی و هشت: آزادی رسانه ها و مطبوعات تضمین شده است.

۱. پارلمان نباید قانونی وضع کند که از آزادی رسانه ها بکاهد.

۲. دولت نباید هیچ رسانه‌ای (نوشتاری، گفتاری، یا الکترونیکی همچون رسانه‌های اجتماعی و غیره) را کنترل کند.

۳. رسانه‌ها حقوقی بالاتر یا متفاوت از مردم ندارند. آزادی بیان و رسانه‌های هیچگونه مصونیتی برای فرد یا رسانه‌ها نسبت به افترا یا تهمت قائل نمیشود.

اصل سی و نه: آزادی علمی و آکادمیک تضمین شده است.

اصل چهل: ازدواج فقط بر اساس رضایت زن و مرد بوده و با همکاری متقابل و با رعایت حقوق مساوی زن و شوهر برقرار می‌شود.

۱. قانونگذار باید قانون‌هایی بر پایه حیثیت فردی و برابری اساسی میان زن و مرد در مورد انتخاب همسر، حقوق مالکیت، ارث، گزینش زیستگاه، طلاق و دیگر امور پیرامون ازدواج و خانواده وضع کند.

اصل چهل و یک: همه مردم حق دارند از آموزش برابر برخوردار شوند.

۱. همه مردم موظفند که همه پسران و دختران زیر سرپرستی خود را از آموزش عادی که قانون معین نموده، برخوردار سازند. این آموزش اجباری رایگان خواهد بود.

اصل چهل و دو: همه مردم حق و وظیفه دارند که کار کنند.

۱. استانداردهای مربوط به دستمزد، ساعات‌های کار، استراحت و سایر شرایط کار توسط قانون تعیین خواهد شد.

۲. کودکان نباید استثمار شوند.

اصل چهل و سه: حق مالکیت یا داشتن دارایی از تعرض مصون است.

۱. منابع طبیعی متعلق به ایران است و نمی‌توان آن را به موسسات یا اشخاص خارجی فروخت. قانون سرمایه‌گذاری خارجی توسط قانونگذار تنظیم خواهد شد.

۲. حقوق مالکیت را قانون با رعایت رفاه عمومی تعریف خواهد کرد.

۳. املاک خصوصی را میتوان در برابر پرداخت غرامت عادلانه به مالک، برای استفاده عمومی بکار گرفت.

اصل چهل و چهار: مردم طبق قانون مشمول مالیات خواهند بود.

اصل چهل و پنج: هیچ شخصی را نمی توان از زندگی یا آزادی محروم کرد و هیچ مجازات کیفری دیگری نباید اعمال شود مگر به ترتیبی که قانون تعیین کرده باشد.

اصل چهل و شش: هیچکس نباید از حق دسترسی به دادگاه محروم شود.

اصل چهل و هفت: هیچ شخصی را نمی توان دستگیر کرد مگر با حکم مقام صالحه دادگستری که در آن مشخصاً جرم متهم نوشته شده باشد، مگر اینکه شخص در حین ارتکاب جرم دستگیر شده باشد.

اصل چهل و هشت: هیچ کسی را نمی توان بدون دادن آگاهی فوری از اتهامات وارده به او یا بدون داشتن وکیل دستگیر یا بازداشت کرد. شخص نباید بدون دلیل کافی بازداشت شود. و در صورت درخواست شخص، دلیل بازداشت وی باید بلافاصله در جلسه علنی دادگاه در حضور او و وکیلش ارائه شود.

اصل چهل و نه: حق حمایت در برابر بازداشت غیر قانونی و نامحدود تنها هنگام شورش یا اشغال از سوی دشمن و چنانچه امنیت عمومی ایجاب کند، تعلیق خواهد شد.

اصل پنجاه: حق همه افراد برای ایمن بودن خود و اوراق، آثار الکترونیکی و دیجیتالی شان در خانه خود در برابر ورود، تفتیش و توقیف نباید زیر پا گذارده شود مگر در صورت صدور حکمی که با ذکر علت مقتضی بوده و بویژه محل تفتیش و اشیاء مورد توقیف را به روشنی توصیف کند.

۱. هر تفتیش یا توقیف باید با صدور قرار جداگانه توسط ضابط دادگستری صالح انجام شود.

اصل پنجاه و یک: اعمال شکنجه توسط هر مأمور دولتی و غیر دولتی و مجازات های بیرحمانه مطلقاً ممنوع است.

اصل پنجاه و دو: در همه پرونده های کیفری متهم از حق داشتن محاکمه سریع و علنی با هیئت منصفه در یک دادگاه بی طرف برخوردار می باشد.

۱. باید به متهم فرصت کامل داده شود تا تمام شهود و سندها را مورد بازجویی و بازبینی قرار دهد. وی حق خواهد داشت که برای احضار اجباری شهود از سوی خود با هزینه دولت اقدام کند.

۲. متهم در همه حال حق خواهد داشت که از وکیل شایسته کمک بگیرد؛ اگر متهم توانایی مالی برای استخدام چنین وکیلی را نداشته باشد، دولت وکیلی را برای او منصوب خواهد نمود.

اصل پنجاه و سه: هیچ کسی را نباید مجبور کرد که علیه خود شهادت دهد.

۱. اعترافات که زیر اجبار، شکنجه یا تهدید، یا پس از بازداشت یا بازداشت طولانی مدت صورت گرفته باشد، به عنوان مدرک پذیرفته نخواهد شد.

۲. هیچکس نباید در مواردی که تنها دلیل بر ضد او اقرار خودش باشد محکوم یا مجازات شود.

اصل پنجاه و چهار: در صورتیکه شخصی پس از دستگیری یا بازداشت تبرئه شود، میتواند بر پایه قانون از دولت برای جبران خسارت شکایت کند.

پارلمان

اصل پنجاه و پنج: پارلمان از دو مجلس به نام های "مجلس نمایندگان" و "مجلس سنا" تشکیل خواهد شد.

اصل پنجاه و شش: پارلمان بالاترین نهاد نیروی کشور و تنها نهاد قانونگذاری ایران خواهد بود.

اصل پنجاه و هفت: دو مجلس از اعضای برگزیده و نمایندگان همه مردم تشکیل خواهد شد.

۱. شمار اعضای سنا شست و دو نفر (۶۲)، دو نفر از هر استان و هر سناتور دارای یک رأی خواهد بود.

۲. هر گونه تغییر در تعداد و مرزهای جغرافیایی استان ها باید با اکثریت دو سوم آرای مجموع اعضای هر دو مجلس نمایندگان و سنا تصویب شود.

۳. بدون در نظر گرفتن شمار استانها، تعداد سنا تورهای انتخاب شده در هر استان نباید بیشتر یا کمتر از دو (۲) باشد

۴. شمار اعضای مجلس نمایندگان به ازای هر سیصد هزار (۳۰۰۰۰۰) ساکن در هر استان یک (۱) نماینده خواهد بود. چنانچه شمار ساکنان یک استان کمتر از سیصد هزار (۳۰۰۰۰۰) باشد، آن استان دست کم یک (۱) نماینده خواهد داشت.

اصل پنجاه و هشت: زنان و مردان شهروند ایران، بدون نظر گرفتن نژاد، قومیت، جنسیت، مذهب، منشاء ملی یا اجتماعی، تولد، وضعیت سیاسی یا هر موقعیت دیگر، که در زمان تصویب این قانون اساسی به سن بیست و پنج (۲۵) برای مجلس نمایندگان، و سی (۳۰) سال برای مجلس سنا رسیده باشند؛ هیچگونه محکومیت جنایی نداشته و در حال حاضر در هیچ یک از شاخه های ارتش، نیروهای مسلح، رده های امنیتی خدمت نمی کنند و دست کم ده سال متوالی بلافاصله پیش از تاریخ انتخابات در ایران سکونت داشته اند، واجد شرایط نامزدی به ترتیب برای مجلس نمایندگان و مجلس سنا خواهند بود.

روحانیون، از هر دینی که باشند، چه در ردای روحانیت و چه در رخت معمولی، حائز شرایط برای نامزدی در مجلس نمایندگان و مجلس سنا نخواهند بود.

۱. تاریخ و روز انتخابات را قانون تعیین خواهد نمود.

اصل پنجاه و نه: مدت خدمت هر دوره اعضای مجلس نمایندگان سه (۳) سال خواهد بود. هیچ نماینده منتخبی نباید بیش از دو دوره، رویهمرفته شش (۶) سال خدمت کند.

اصل شصت: مدت خدمت هر دوره اعضای مجلس سنا شش (۶) سال و با انتخابات پلکانی در دو (۲) دوره خواهد بود. منطق ایجاد یک سیستم انتخاباتی پلکانی حصول اطمینان برای انتقال آرام در مجلس سنا است.

۱. در نخستین دوره انتخابات مجلس سنا، رویهمرفته سی و یک (۳۱) سناتور (بالاترین رای در هر استان) برای مدت شش (۶) سال انتخاب می شوند.

۲. در این نخستین دوره انتخابات، کسی که در هر استان در رده دوم تعداد رای قرار گرفته، برای یک دوره سه (۳) ساله انتخاب خواهد شد. بدینگونه، رویهمرفته سی و یک (۳۱) سناتور برای یک دوره سه (۳) ساله به مجلس سنا راه خواهند یافت.

در دومین دوره انتخابات که سه سال پس از دوره نخست خواهد بود، هر نفری که در هر استان بیشترین رای را بدست می آورد، برای مدت شش (۶) سال انتخاب می شود. این انتخابات میان دوره ای سنا باید همزمان با روز انتخابات مجلس نمایندگان باشد. به این ترتیب، مردم کشور هر سه (۳) سال یکبار به پای صندوقهای رای میروند تا نامزدهایی را برای نیمی (۵۰٪) از کرسی های مجلس سنا و همه کرسی های مجلس نمایندگان برگزینند.

۳. هیچ یک از اعضای مجلس سنا رویهمرفته نباید بیش از دوازده (۱۲) سال خدمت کند.

۴. پادشاه/شهبانو و نمایندگان هر دو مجلس برپایه قانون از خزانه داری کل کشور مبالغ سالانه مناسب دریافت خواهند کرد.

۵. هر یک از نمایندگان پارلمان، پس از به پایان رسیدن دوره خدمت، یک مستمری یا بازنشستگی به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) آخرین حقوق پایه شان ضرب در شمار سالهای خدمت دریافت خواهند کرد.

۶. نمایندگان پارلمان با همه مردم برابرند. هیچگونه استثنای یا معافیت یا گریز از قانون، ضوابط، مقررات، مزایا و حقوقی همچون بازنشستگی، بیمه درمانی و غیره، نباید برای آنها وجود داشته باشد.

اصل شست و یک: حوزه های انتخاباتی، روش رأی گیری و دیگر موارد پیرامون روش انتخاب اعضای پارلمان را قانون تعیین خواهد کرد.

اصل شست و دو: هیچ فردی حق عضویت همزمان در هر دو مجلس را ندارد.

۱. هیچ یک از اعضای منتخب مجلس نمایندگان یا مجلس سنا تا زمانی که در کرسی خود هست، حق خدمت در هیچ نهاد دولتی را نخواهد داشت.

۲. اعضای برگزیده مجلس نمایندگان و سنا باید استان های مربوطه خود سکونت داشته باشند.

اصل شست و سه: نمایندگان مجلس نمایندگان و سنا نباید بیرون از پارلمان برای سخن، مناظره یا رأی صادره در درون پارلمان مسئول شناخته شوند.

اصل شست و چهار: جلسه عادی پارلمان هر سال یکبار به گونه همزمان تشکیل می شود.

اصل شست و پنج: در صورت انحلال مجلس نمایندگان، باید ظرف چهل (۴۰) روز از تاریخ انحلال، انتخابات عمومی اعضای مجلس نمایندگان برگزار شده و پارلمان باید ظرف سی (۳۰) روز از تاریخ انحلال تشکیل شود.

۱. چنانچه مجلس نمایندگان منحل شده باشد، مجلس سنا باید در ظرف ده (۱۰) روز جلسه اضطراری تشکیل دهد.

اصل شست و شش: هر مجلس باید جداگانه برای اختلاف های پیرامون صلاحیت اعضا خود به داوری بنشیند. اما برای عدم صلاحیت یک عضو، باید قطعنامه ای تنظیم و بیش از دو سوم تعداد کل نمایندگان آن مجلس به آن رأی دهند.

اصل شست و هفت: هیچ اقدام رسمی در هیچکدام از دو مجلس نمایندگان و سنا نباید انجام گیرد مگر آنکه دست کم شست درصد (۶۰٪) کل تعداد اعضا در تمامی جلسه حضور داشته باشند.

۱. تمام موضوعات باید در مجلس نمایندگان و سنا با حداقل شصت درصد (۶۰٪) کل اعضا تصمصیم گیری شود، مگر در موارد دیگری که در قانون اساسی مقرر شده است.

۲. در صورت برابری رای ها (۳۱-۳۱) در مجلس سنا برای یک موضوع، نخست وزیر رأی تساوی شکننده را خواهد داد.

اصل شصت و هشت: گفتگو در مجلس نمایندگان و مجلس سنا علنی است. با این حال، چنانچه دو سوم تمام اعضا قطعنامه ای را در مورد غیر علنی بودن جلسه تصویب کنند، یک جلسه محرمانه ممکن میتواند برگزار شود.

۱. مجلس نمایندگان و سنا باید صورتجلسه های خود، بجز جلسات محرمانه، را ثبت نمایند. این سوابق باید برای همگان منتشر و پخش و سپس بایگانی شود.

۲. آرای اعضا در مورد هر موضوعی باید در صورتجلسه نوشته شود.

اصل شصت و نه: مجلس نمایندگان و مجلس سنا رئیس و دیگر مقامات داخلی خود را انتخاب خواهند کرد.

۱. مجلس نمایندگان و مجلس سنا قوانین داخلی مربوط به جلسات خود و انضباط داخلی شان را وضع خواهند کرد و میتوانند اعضا خود را به دلیل رفتار نابهنجار مجازات کنند. با این حال، برای اخراج یک عضو، اکثریت دو سوم یا بیشتر از کل اعضا باید برای یک چنین تصمیمی رای موافق دهند.

اصل هفتاد: یک لایحه یا یک پیشنهاد پس از تصویب دو مجلس نمایندگان و سنا و امضا پادشاه/شهبانو، قانون میشود.

اصل هفتاد و یک: هر لایحه ای که به تصویب مجلس نمایندگان و سنا رسیده باشد، پیش از تبدیل شدن به قانون به پادشاه/شهبانوی ایران تقدیم می شود. اگر مورد تایید پادشاه/شهبانو قرار گیرد، آن را امضا می کند، اما در غیر این صورت، آن را به همراه ایرادات خود به مجلس نمایندگان یا سنا که منشأ آن لایحه بوده است، برمیگرداند، و آنها ایرادات را در روزنامه خود وارد می کنند، و به بررسی دوباره آن می پردازند.

اگر پس از بررسی دوباره، دو سوم آن مجلس با تصویب لایحه موافقت کند، به همراه ایرادات به مجلس دیگر فرستاده می شود و به همین ترتیب دوباره بررسی می شود و در صورت تصویب دو سوم آن مجلس، لایحه تصویب و تبدیل به قانون خواهد شد. در همه این موارد، آرای هر دو مجلس باید با آری و نه تعیین میشود و نامهای موافقان و مخالفان به این لایحه در روزنامه هر مجلس درج میشود. در صورتی که لایحه ای ظرف ده روز (به استثنای روزهای جمعه) پس از تقدیم به پادشاه/شهبانو به مجلس فرستاده نشود، لایحه مزبور قانون تلقی خواهد شد که گویی او آن را امضا کرده است، مگر اینکه تعطیلی پارلمان بازگشت آن را به تعویق انداخته باشد که در آن صورت آن لایحه قانون نخواهد بود.

هر دستور، قطعنامه یا رأیی که ممکن است موافقت مجلس سنا و مجلس نمایندگان برای آن ضروری باشد (به جز پرسشی پیرامون تعطیلی) باید به پادشاه/شهبانو کشور ارائه شود. و پیش از اجرایی شدن آن، به تایید او یا عدم تایید او برسد، که در صورت عدم تایید، باید دوباره توسط رای دو سوم کل نمایندگان مجلس و سنا و طبق قوانین و محدودیتهای مقرر در مورد تصویب یک لایحه، به تصویب برسد.

اصل هفتاد و دو: پیمان های بین المللی باید توسط مجلس نمایندگان و سنا تصویب و توسط پادشاه/شهبانو امضا شود تا معتبر تلقی شوند.

اصل هفتاد و سه: مجلس نمایندگان و سنا می توانند بازجویی و تحقیقاتی را پیرامون دولت انجام دهند و خواستار حضور و شهادت شهود و ارائه اسناد و مدارک شوند.

اصل هفتاد و چهار: پادشاه/شهبانو میتواند در هر زمانی در مجلس نمایندگان یا سنا برای گفتگو در باره لوايح حضور پیدا کند.

اختیارات پارلمان

اصل هفتاد و پنج: پارلمان دارای اختیارات زیر میباشد:

۱. وضع و وصول مالیات و عوارض و حقوق گمرکی و تعرفه ها برای پرداخت بدهی ها و تأمین دفاع همگانی و رفاه عمومی ایران. اما همه مالیات ها و عوارض و حقوق گمرکی و تعرفه ها در سراسر ایران باید یکسان باشد.
۲. وام گرفتن به پشتوانه ایران؛
۳. تنظیم پیمان های بازرگانی با کشورهای خارجی و میان استانهای گوناگون کشور؛
۴. ایجاد قانون یکسان شهروندی/تابعیت و قوانین یکسان در باره ورشکستگی در سراسر ایران؛
۵. چاپ پول، ضرب سکه و تنظیم ارزش آن و سکه خارجی و تعیین استاندارد اوزان و مقیاس؛
۶. تعیین مجازات جعل اوراق بهادار و سکه جاری ایران؛
۷. تعیین ساز و کار و مقررات کارساز برای اداره پست؛
۸. - ارتقای پیشرفت علم و هنرهای مفید، با تضمین حق انحصاری نویسندگان و مخترعان برای نوشته ها و اکتشافات مربوطه برای مدت محدود؛

۹. برپایی دادگاه های پایین تر از دیوان عالی کشور؛
۱۰. تعریف و مجازات دزدی دریایی و جنایات مرتکبه در دریاهاى آزاد و جرایم علیه قانون ملل؛
۱۱. اعلان جنگ؛
۱۲. وضع همه قانون هایی که برای اجرای اختیارات فوق لازم و مناسب است و دیگر اختیاراتی که در این قانون اساسی به دولت ایران یا هر يك از ادارات و مأمورین آن واگذار شده است؛
۱۳. وضع قوانینی با مجازات مناسب برای تبلیغات دروغین بازرگانی و همچنین ادعاهای نادرست در تبلیغات سیاسی و کمپین هایی که با بکار بردن زبان، تصویر، فیلم، و ویدیوی مبهم و نا واضح در بیان حقیقت، شهروندان را گمراه می کند.
۱۴. نخست وزیر ایران تنها به هنگامی که آرای مجلس سنا به گونه برابر تقسیم شده باشد، مسئولیت دادن رای برای شکستن بن بست را دارد.
۱۵. تنها مجلس نمایندگان اختیار استیضاح نخست وزیر را خواهد داشت؛
۱۶. روند استیضاح قاضی ها را قانون تعیین خواهد کرد؛
۱۷. تنها پارلمان دارای اختیار برای برکناری قاضی هاست. اینکار با دادن رای استیضاح در مجلس نمایندگان و محکومیت در دادگاه برپا شده در مجلس سنا انجام شدنی خواهد بود؛
۱۸. نخست وزیر، معاون نخست وزیر و همه مأموران دولتی ایران در صورت استیضاح و محکوم شدن به خیانت، رشوه گیری یا دیگر جرایم و جنحه های سنگین از سمت خود برکنار خواهند شد؛
۱۹. باز پرسى پیرامون استیضاح در کمیته دادگستری مجلس نمایندگان آغاز خواهد شد. آن کمیته نشستهایی برای بررسی، گردآوری اسناد و مدارک، و شنیدن شهادت افراد در باره مطالب مورد تحقیق برگزار می کند. همچنین یک وکیل اقلیت وجود خواهد داشت که پاسدار منافع حزبی است که اکثریت پارلمان را در کنترل ندارد.
۲۰. شهود توسط وکیل کمیته دادگستری، وکیل اقلیت و هر یک از اعضای کمیته دادگستری مجلس بازجویی می شوند. این کمیته مواد استیضاح را تدوین می کند که می تواند شامل چند اتهام باشد. کمیته به مواد استیضاح رأی می دهد و نتایج رأی گیری به همه مجلس نمایندگان گزارش می شود تا در مورد این موضوع بحث و رأی گیری کند و مواد استیضاح را که ممکن است تغییر کند و یا تغییر نکند، به رأی بگذارد. در صورت تصویب مواد استیضاح، موضوع برای محاکمه به مجلس سنا فرستاده می شود.

دادرسی استیضاح

اصل هفتاد و شش: محاکمه در سنا توسط "مدیران" مجلس نمایندگان و با کمک وکلای به کار گرفته شده برای پیگیری پرونده استیضاح انجام می شود. همه اعضا مجلس سنا به عنوان اعضا هیئت منصفه حضور خواهند داشت. سپس سنا مطلب را به شور میگذارد و هر سناتور یا برای مجرمیت نخست وزیر و برکناری

او از سمت خود یا در مخالفت با محکومیت رأی میدهد. اگر بیش از دو سوم همه اعضا به محکومیت رأی دهند، نخست وزیر از سمت خود برکنار می شود. سناتوری که حضور داشته ولی رأی ممتنع داده، در واقع علیه محکومیت رأی می دهد.

۱. تنها مجلس سنا قدرت محاکمه همه استیضاح ها را خواهد داشت. هنگامی که سنا به هدف استیضاح نشست برگزار میکند، سنا تورها باید سوگند وفاداری به قانون اساسی یاد کنند. هنگام محاکمه نخست وزیر ایران، رئیس دیوان عالی کشور ریاست دادگاه را خواهد داشت. هیچ شخصی بدون موافقت دو سوم کل اعضا محکوم نخواهد شد.

۲. حکم در موارد استیضاح نباید فراتر از برکناری از مقام و سلب صلاحیت برای تصدی و برخورداری از هر مقام افتخار آمیز، اعتمادی یا منفعتی باشد، اما فرد محکوم شده با این وجود برپایه قانون مسئول بوده و مشمول کیفر خواست، محاکمه، قضاوت و مجازات خواهد بود.

اختیاراتی که پارلمان ندارد

اصل هفتاد و هفت: هیچ قانون محرومیت از حقوق مدنی و یا قانونی که عطف به ما سبق شود نباید وضع شود.

۱. هیچ مقرر بازرگانی یا عوارض بندری و مرزهای زمینی نباید موجب ارجحیت استانی به استان دیگر شود. همچنین کشتی ها و وسایل نقلیه بهنگام ورود یا خروج از یک استان نباید هیچگونه عوارض و مالیاتی بپردازند.

۲. هیچ پولی نباید از خزانه کشور برداشت شود مگر در نتیجه اعتبارات مقرر در قانون. یک صورت منظم از دریافتی ها و هزینه های کل کشور باید گاه به گاه منتشر شود.

۳. هیچ فردی که مقامی دولتی یا وابسته به دولت دارد، نباید هیچ گونه هدیه، پاداش، مقام، یا عنوان از هر نوع را بپذیرد.

شایستگی برای بدست آوردن مقام نخست وزیری

اصل هفتاد و هشت: زنان و مردان شهروند ایرانی بدون در نظر گرفتن نژاد، دین، رنگ پوست، اصل و نسب، قومیت، جنسیت، موقعیت اجتماعی یا سیاسی یا دیگر موقعیت ها در زمان تصویب این قانون اساسی، که به سن سی و پنج (۳۵) رسیده اند، سابقه محکومیت کیفری ندارند، و برای دست کم ده (۱۰) سال پیوسته پیش از انتخابات در ایران زیسته اند، شایسته نامزدی برای مقام نخست وزیری هستند. روحانیون و رهبران دینی از هر دین و آیینی، چه در لباس روحانیت چه در رخت معمولی، حائز شرایط برای نامزدی برای نخست وزیری خواهند بود.

۱. دوره خدمت بعنوان نخست وزیر شش (۶) سال میباشد. هیچ نخست وزیری نباید بیش از دو دوره، رویهمرفته دوازده (۱۲) سال، چه پیوسته و چه غیر پیوسته خدمت کند.
۲. تاریخ و روز انتخابات را قانون تعیین خواهد نمود.
۳. نخست وزیر بر پایه قانون از خزانه داری کل کشور مبالغ سالیانه مناسب دریافت خواهد کرد.
۴. پس از به پایان رسیدن دوره خدمت، نخست وزیر یک مستمری یا بازنشستگی به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) آخرین حقوق پایه اش دریافت خواهد کرد.

وظایف نخست وزیر

اصل هفتاد و نه: نخست وزیر باید:

۱. نماینده ملت در گفتگو با کشورهای خارجی باشد؛
۲. قانون هایی را که به تصویب پارلمان رسیده و توشیح شده است، به اجرا بگذارد؛
۳. پیشنهاد هائی را برای بررسی و تصویب به پارلمان بفرستد؛
۴. کشورهای خارجی را به رسمیت بشناسد؛
۵. نامزدی اعضاء کابینه خود دیگر مقامات رسمی بلندپایه را برای تایید به مجلس سنا بفرستد؛
۶. سفیران کشور را با تایید مجلس سنا منصوب کند؛
۷. مدافع بالاترین منافع ملت باشد.

کابینه دولت

اصل هشتاد: قوه مجریه در دست کابینه خواهد بود.

اصل هشتاد و یک: کابینه متشکل از هیأت وزیران و نخست وزیر است که رئیس آن خواهد بود. نخست وزیر باید نامزدهای کابینه خود را برای تصویب به سنا بفرستد.

۱. نخست وزیر و بیشترین اعضاء کابینه باید غیرنظامی باشند؛
۲. هیأت وزیران در اعمال قوه مجریه در برابر مجلس مسئولیت جمعی خواهند داشت؛
۳. نخست وزیر می تواند وزیران کابینه خود را به خواست خود برکنار کند.

اصل هشتماد و دو: در صورت خالی شدن پست نخست وزیری، پارلمان در ظرف ده (۱۰) روز جانشین او را منصوب خواهد کرد.

اصل هشتماد و سه: نخست وزیر به نمایندگی از کابینه، لوایحی را به پارلمان ارائه داده و گزارشهای کلیات امور کشور و روابط خارجی را به مجلس تقدیم میکند و بر بخشهای گوناگون اداری دولتی کنترل و نظارت دارد. نخست وزیر هر ساله در جلسه مشترک مجلس حضور یافته و برنامه های سال آینده خود را ارائه می کند.

اصل هشتماد و چهار: هیأت وزیران افزون بر سایر وظایف عمومی اداری، کارهای زیر را انجام می دهد:

۱. اجرای صادقانه قانون و اداره امور کشور؛
۲. اداره شاخه های گوناگون غیر نظامی و غیر قضایی و غیر مقننه دولت بر پایه معیارهای تعیین شده توسط قانون؛
۳. تهیه بودجه و ارائه سالانه آن به پارلمان برای تصویب؛
۴. برای اجرای مفاد این قانون اساسی و قانون های دیگر، دستورهای اداری صادر میکند. اما نمی تواند احکام کیفری را در این گونه دستورها جای دهد، مگر اینکه توسط این قانون ها مجاز شده باشد.

اصل هشتماد و پنج: وزیران کابینه در مدت تصدی خود نمیتوانند بدون موافقت مجلس مورد پیگرد قانونی قرار گیرند. ولی حق انجام چنین کاری بوسیله این اصل مختل نمی شود.

دادگستری

اصل هشتماد و شش: همه قدرت دادگستری در دست دیوان عالی کشور و دادگاه های رده پایین تر، که بر پایه قانون تشکیل شده اند، میباشد.

۱. هیچ دادگاه فوق العاده ای نباید پایه گذاری شود و به هیچ ارگان یا نهادی از قوه مجریه قدرت نهایی قضایی داده نمیشود.

۲. همه قضات در اعمال وجدان خود مستقل بوده و فقط ملزم به این قانون اساسی و قوانین خواهند بود.

دیوان عالی کشور

اصل هشتماد و هفت: دیوان عالی کشور بالا ترین دادگاه کشور برای رسیدگی به همه پرونده ها و اختلافات ناشی از قانون اساسی یا قوانین کشور است.

۱. دیوان عالی کشور بعنوان داور نهایی قانون، وظیفه دارد انجام اجرای وعده برابری همگان در برابر قانون را برای مردم ایران تضمین کند و همچنین به عنوان نگهبان و مفسر قانون اساسی نیز عمل میکند.

۲. دیوان عالی کشور آخرین مرجعی است که صلاحیت تشخیص همخوان بودن یا نبودن قانون ها، دستورها، آیین نامه ها یا اعمال رسمی با قانون اساسی را دارد.

۳. دیوان عالی کشور مرکب از یک رئیس و هشت قاضی وابسته است. رئیس دیوان عالی کشور با رای اکثریت دو سوم کل قضات دیوان عالی کشور انتخاب می شود.

۴. شمار اعضای دیوان عالی کشور فقط با رای اکثریت سه چهارم (۷۵٪) مجموع مجلس سنا قابل تغییر است.

۵. اختیار انتصاب قضات با پادشاه/شهبانوی ایران است و انتصابات با تصویب سه چهارم (۷۵٪) مجموع مجلس سنا انجام می شود.

اصل هشتماد و هشت: قضات جز با استیضاح برکنار نمی شوند مگر اینکه از نظر قضایی اعلام گردد که از لحاظ روانی یا جسمی برای انجام وظایف رسمی ناتوان هستند.

۱. هیچ اقدام انضباطی نباید علیه قضات توسط هیچ دستگاه دولتی و دفتر اجرایی انجام گیرد؛

۲. روند استیضاح همان روندی است که در ماده مربوط به استیضاح نخست وزیر تصریح شده است؛

۳. قضات دیوان عالی کشور با رسیدن به سن هشتماد (۸۰) سن بازنشسته می شوند.

اصل هشتماد و نه: قضات دادگاه های فدرال توسط پادشاه/شهبانو نامزد و با تصویب سه چهارم (۷۵٪) مجموع مجلس سنا منصوب می شوند.

۱. سنا دوازده (۱۲) ماه فرصت دارد تا نامزدها را تأیید کند، در غیر این صورت قاضی نامزد شده توسط پادشاه/شهبانو به قضاوت دادگاه مربوطه منصوب می شود؛

۲. همه قاضی ها برای مدت ده (۱۰) سال با امکان انتصاب مجدد در سمت خود منصوب میشوند، مشروط بر اینکه با رسیدن به هشتماد (۸۰) سن بازنشسته شوند.

۳. قاضی های دیوان عالی و همچنین قاضی های دادگاه های فدرال در فواصل زمانی مشخص، دستمزد کافی دریافت خواهند کرد که در طول دوره مسئولیت آنها کاهش نخواهد یافت.

۴. قضات دیوان عالی کشور و دادگاه های فدرال پس از پایان خدمت، مستمری/بازنشستگی دریافت خواهند کرد که مبلغ آن پنجاه درصد (۵۰٪) آخرین حقوق آنها خواهد بود.

امور مالی

اصل نود: اداره امور مالی ملی همانگونه که پارلمان تعیین می کند انجام می شود.

اصل نود و یک: در آغاز بودجه باید توسط نخست وزیر به مجلس نمایندگان ارائه شود.

۱. در بررسی بودجه، زمانی که سنا تصمیمی متفاوت از تصمیم مجلس نمایندگان می گیرد، باید آن را به مجلس نمایندگان باز گرداند تا نمایندگان کمیسیون حل اختلاف دو مجلس با گفتگو موارد مورد اختلاف را بررسی و حل کنند.

اصل نود و دو: هیچ گونه مالیات جدیدی اعمال نشده و مالیات های موجود اصلاح نمیشود مگر به موجب قانون یا تحت شرایطی که قانون مقرر می کند.

اصل نود و سه: نباید بدون تصویب پارلمان هیچ پولی هزینه شود یا کشور را دچار تعهد مالی کرد.

اصل نود و چهار: برای رفع نواقص پیش بینی نشده در بودجه، میتوان صندوق ذخیره ای را با تصویب پارلمان بوجود آورد که از آن به مسئولیت هیئت وزیران هزینه شود.

۱. هیأت وزیران باید برای هر پرداختی از صندوق ذخیره پارلمان موافقت بگیرد.

اصل نود و پنج: هیچ گونه وجوه نقدی ملی یا اموال نباید برای استفاده، به نفع یا برای نگهداری موسسات، بنیاد یا انجمنهای مذهبی، یا برای مؤسسه نیکوکاری، آموزشی یا خیریه ای که در کنترل مقامات دولتی نباشد، مصرف یا تخصیص داده شود.

۱. هیچ بند بودجه ای که به تصویب پارلمان رسیده به منظوری جز آنچه که به طور خاص تصویب شده است نباید هزینه شود. هر مقدار بودجه مازاد یا استفاده نشده ای از بودجه دولت که برای امر خاصی تخصیص داده شده بوده است، باید به مجلس برگردانده شود تا برای منظور دیگری تخصیص و تصویب شود.

اصل نود و شش: حساب‌های نهایی هزینه‌ها و درآمدهای کشور باید سالانه توسط هیأت محاسبات مورد حسابرسی قرار گرفته و توسط هیأت دولت به همراه صورت حسابرسی سال مالی مزبور بلافاصله پس از آن سال مالی به پارلمان داده شود.

۱. تشکیلات و صلاحیت هیأت حسابرسی را قانون معین خواهد کرد.

اصل نود و هفت: هیأت وزیران باید در فواصل زمانی معین و دست کم سالیانه، وضعیت مالی کشور را به پارلمان و مردم گزارش دهد.

خودگردانی استانی/ محلی

اصل نود و هشت: مقررات مربوط به تشکیلات و عملکرد دستگاههای دولتی استانی طبق اصل حاکمیت محلی به موجب قانون معین خواهد شد.

اصل نود و نه: دستگاههای دولتی استانی باید مجامعی همچون مجلس نمایندگان و مجلس سنای استانی را به عنوان ارکان مشورتی خود تشکیل دهند.

۱. همه اعضای قوه قانونگذاری، دادگستری و اجرایی استان‌ها مطابق این قانون اساسی با رأی مستقیم مردم در استان‌های خود انتخاب می‌شوند.

اصل یکصد: موسسات دولتی استانی حق دارند اموال، امور و اداره‌های خود را اداره کنند و مقررات خود را در چارچوب قانون وضع کنند.

اموری که در اختیار استانها نیست

اصل یکصد و یک: هیچ استانی نباید پیمان، اتحاد یا کنفدراسیون منعقد کند؛ پول چاپ کرده یا سکه ضرب کند؛ اسناد اعتباری صادر کند؛ چیزی جز پول و سکه طلا و نقره رایج کشور برای پرداخت بدهی بکار برد؛ قانون محرومیت از حقوق مدنی یا قانونی که عطف به ما سبق شود یا به تعهدات قرار داده‌ها لطمه می‌زند، وضع کند، یا لقب به کسی اعطا کند.

۱. هیچ استانی نباید بدون موافقت پارلمان هیچ‌گونه تعرفه یا عوارضی بر واردات یا صادرات وضع کند، مگر آنچه که برای اجرای قوانین بازرسی آن استان کاملاً ضروری باشد. درآمد خالص همه عوارض و تعرفه‌هایی که هر استان بر واردات یا صادرات وضع میکند، برای استفاده خزانهداری ایران خواهد بود؛ و همه این قوانین مشمول بازنگری و کنترل پارلمان خواهد بود؛

۲. هیچ استانی نباید بدون موافقت پارلمان، تعرفه تناژی (وزن) وضع کرده، نیرو یا کشتی‌های جنگی در زمان صلح نگه داشته، با استان دیگری یا با قدرت خارجی پیمان و قرارداد بسته، یا در جنگ شرکت کند، مگر اینکه واقعاً اشغال شده یا در خطر قریب الوقوع اشغال باشد که تأخیر در اقدام را بر نمی‌تابد.

اصلاحات

اصل یکصد و دو: اصلاحات این قانون اساسی با رأی موافق سه چهارم (۷۵٪) یا بیشتر از مجموع اعضای مجلس نمایندگان و سنا به پیشنهاد پارلمان آغاز شده و سپس برای تصویب به تمام استان‌ها برای تصویب تقدیم میشود که مستلزم رأی مثبت سه چهارم (۷۵٪) کل استانها در یک همه‌پرسی ویژه مطابق قانون اساسی است.

۱. اصلاحات پس از تصویب باید فوراً توسط پادشاه/شهبانو به نام مردم به عنوان بخشی جدایی ناپذیر از این قانون اساسی اعلام شود.

قانون عالی

اصل یکصد و سه: این قانون اساسی عالی‌ترین قانون ملت ایران است و هیچ قانون و فرمان و حکم ریاست جمهوری یا سایر مصوبات دولت یا قسمتی از آن که برخلاف مفاد این قانون باشد، و جاهت قانونی و اعتبار نخواهد داشت.

۱. همه پیمانهای بین‌المللی باید منطبق با این قانون اساسی باشد، در غیر این صورت دولت منتخب جدید باید در آن تجدید نظر کند.

اصل یکصد و چهار: پادشاه/شهبانو، نخست‌وزیر و نیز اعضای کابینه، نمایندگان پارلمان، قضات و دیگر مقامات دولتی موظفند به این قانون اساسی احترام گذارده و آنرا پشتیبانی و حفاظت کنند.

مقررات و تدارکات تکمیلی

اصل یکصد و پنج: این قانون اساسی باید بلافاصله توسط دولت موقت اجرا شود.

۱. تصویب قوانین لازم برای اجرای این قانون اساسی، انتخاب اعضای مجلس سنا و مجلس نمایندگان و تشریفات تشکیل مجلس و سایر تشریفات مقدماتی لازم برای اجرای این قانون اساسی میتواند در ظرف شش (۶) ماه توسط دولت موقت به اجرا گذارده شود.

پایان پیش‌نویس

فهرست

۱	زن، زندگی، آزادی - پیشنویس پیشنهادی دو قانون اساسی برای ایران آزاد
۲	پیش نویس پیشنهادی قانون اساسی آینده ایران بر پایه روش پادشاهی
۲	دیباجه
۳	قانون اساسی به شیوه پادشاهی
۳	اصل یک: زبان همبستگی ایرانیان
۳	اصل دو: پرچم ایران
۳	اصل سه: پادشاه/شهبانو نماد کشور و همبستگی و یگانگی مردم
۳	اصل چهار: پادشاه یا شهبانو که بر پایه قانون دربار سلطنتی...
۳	اصل پنج: پادشاه/شهبانو تنها در مواردی که در این قانون اساسی درج شده دارای اختیار است...
۳	اصل شش: هنگامیکه بر پایه قانون دربار، نایب السلطنه ای معین میگردد
۴	اصل هفت: پادشاه نخست وزیر را که توسط پارلمان برگزیده شده، منصوب میکند
۴	اصل هشت: پادشاه با نظر و تایید کابینه موارد کشوری زیر را به نمایندگی از مردم انجام خواهد
۴	اصل نه: افراد خاندان دربار پادشاهی، از جمله پادشاه/شهبانو، فرزندانشان، برادر و ... نباید هیچگونه ملک، مال، دارائی و یا چیزی را بدون مجوز پارلمان و بدون پرداخت پول عادلانه ای در برابر آن، دریافت کرده یا ببخشند.
۴	اصل ده: پادشاه/شهبانو نخستین نشست پارلمان را می گشاید.
۴	اصل یازده: نخست وزیر باید پادشاه را در جریان کارهای کشوری قرار دهد.
۵	اصل دوازده: پادشاه نمیتواند در عین حال وزیر یا نماینده مجلس ... باشد
۵	اصل سیزده: پادشاه/شهبانو باید پیش از سفر به خارج با نخست وزیر رایزنی کند.
۵	اصل چهارده: پادشاه/شهبانو نماینده ایران در سفرهای خارجی خواهد بود.
۵	اصل پانزده: پادشاه/شهبانو پذیرای سران کشورهای خارجی خواهد بود.
۵	اصل شانزده: اگر به دلیل بیماری ... یا به هر دلیل دیگر، پادشاه/شهبانو نتواند وظایف خود را انجام دهد، یک عضو خانواده سلطنتی بر پایه قانون جانشینی دربار به عنوان نایب السلطنه موقت وظایف ... را به عهده خواهد گرفت.
۵	اصل هفده: چنانچه یک دودمان پادشاهی منقرض شود، پارلمان نایب السلطنه ای را برای انجام وظایف پادشاه/شهبانو تا اطلاع ثانوی بر میگزیند.
۵	اصل هیجده: در صورتی که پادشاه/شهبانو به مدت شش ماه پشت سرهم در انجام وظایف خود ... کوتاهی کرده باشد، نخست وزیر ... به پارلمان آگاهی خواهد داد.
۵	اصل نوزده: چنانچه هیچ شخص با صلاحیت در ردیف جانشینی ... نباشد، اصل بیست: پادشاه/شهبانو را نمیتوان برای کارهایشان بعنوان نماد کشور تحت پیگرد قانونی قرار داد.
۵	اصل بیست و یک: پادشاه/شهبانو فرمانده کل نیروهای مسلح ایران خواهد بود.
۶	اصل بیست و دو: پادشاه/شهبانو باید همیشه قانون اساسی ایران را حفظ و پشتیبانی کند.
۶	اصل بیست و سه: قانون جانشینی

حقوق و وظایف مردم

۶	اصل بیست و چهار: شایستگی برای رای دادن: همه شهروندان ایرانی که به سن هیجده (۱۸) سال رسیده باشند و مجرمیت کیفری نداشته باشند، واجد شرایط برای رای دادن خواهند بود.
۷	اصل بیست و پنج: شرایط لازم برای شهروند ایرانی بودن را قانون معین خواهد ساخت.

- ۷ اصل بیست و شش: مردم را نباید از برخورداری از اصول حقوق بشر محروم کرد.
- ۷ اصل بیست و هفت: آزادی‌ها و حقوق تضمین شده برای مردم...
- ۷ اصل بیست و هشت: تک تک مردم باید بعنوان یک فرد و یک انسان مورد احترام قرار گیرند
- ۷ اصل بیست و نه: همه مردم در برابر قانون برابرند
- ۷ اصل سی: مردم دارای حق غیر قابل انکار در انتخاب و برکناری مسئولان و برگزیدگان خود هستند
- ۷ اصل سی و یک: هر فرد باید حق دادخواست مسالمت آمیز...
اصل سی و دو: هر شخصی میتواند بر پایه قانون... شکایت کند.
- ۸ اصل سی و سه: هیچ فردی را نباید به هیچ شکلی در اسارت نگاه داشت.
- ۸ اصل سی و چهار: آزادی اندیشه و وجدان نباید زیر پا گذارده شود.
- ۸ اصل سی و پنج: آزادی دینی برای همگان تضمین شده است.
- ۸ اصل سی و شش: آزادی گردهم آیی، تشکیل انجمن‌ها... تضمین شده است.
- ۸ اصل سی و هفت: هر فرد باید این آزادی را داشته باشد که زیستگاه خود و شغل...
اصل سی و هشت: آزادی رسانه‌ها و مطبوعات تضمین شده است.
- ۹ اصل سی و نه: آزادی علمی و آکادمیک تضمین شده است.
- ۹ اصل چهل: ازدواج فقط بر اساس رضایت زن و مرد بوده
- ۹ اصل چهل و یک: همه مردم حق دارند از آموزش برابر برخوردار شوند.
- ۹ اصل چهل و دو: همه مردم حق و وظیفه دارند که کار کنند.
- ۹ اصل چهل و سه: حق مالکیت یا داشتن دارایی از تعرض مصون است.
- ۱۰ اصل چهل و چهار: مردم طبق قانون مشمول مالیات خواهند بود.
- ۱۰ اصل چهل و پنج: هیچ شخصی را نمی‌توان از زندگی یا آزادی محروم کرد
- ۱۰ اصل چهل و شش: هیچکس نباید از حق دسترسی به دادگاه محروم شود.
- ۱۰ اصل چهل و هفت: هیچ شخصی را نمی‌توان دستگیر کرد مگر
- ۱۰ اصل چهل و هشت: هیچ کسی را نمی‌توان بدون دادن آگاهی... بازداشت کرد
- ۱۰ اصل چهل و نه: حق حمایت در برابر بازداشت... تنها... تعلیق خواهد شد.
- ۱۰ اصل پنجاه: حق همه افراد برای ایمن بودن... خانه خود...
- ۱۰ اصل پنجاه و یک: اعمال شکنجه... مطلقاً ممنوع است.
- اصل پنجاه و دو: در همه پرونده‌های کیفری متهم از حق داشتن محاکمه سریع و علنی با هیئت منصفه در یک دادگاه بی طرف برخوردار میباشد.
- ۱۱ اصل پنجاه و سه: هیچ کسی را نباید مجبور کرد که علیه خود شهادت دهد.
- اصل پنجاه و چهار: در صورتیکه شخصی پس از دستگیری... تیرئه شود، میتواند... از دولت برای جبران خسارت شکایت کند.
- ۱۱ اصل پنجاه و پنج: پارلمان از دو مجلس به نام‌های "مجلس نمایندگان" و "مجلس سنا" تشکیل خواهد شد.
- ۱۱ اصل پنجاه و شش: پارلمان بالاترین نهاد قانونگذاری ایران خواهد بود
- اصل پنجاه و هفت: دو مجلس از اعضای برگزیده و نمایندگان همه مردم تشکیل خواهد شد.
- اصل پنجاه و هشت: زنان و مردان شهروند ایران، بدون نظر گرفتن نژاد، قومیت، جنسیت، مذهب، منشاء ملی یا اجتماعی، تولد، وضعیت سیاسی یا هر موقعیت دیگر... واجد شرایط برای نامزدی برای مجلس نمایندگان و مجلس سنا خواهند بود.
- ۱۲ اصل پنجاه و نه: مدت خدمت هر دوره اعضای مجلس نمایندگان سه (۳) سال خواهد بود.
- ۱۲ اصل شست: مدت خدمت هر دوره اعضای مجلس سنا شش (۶) سال
- اصل شست و یک: حوزه‌های انتخاباتی، روش رأی‌گیری... را قانون

- تعیین خواهد کرد. ۱۳
- اصل شست و دو: هیچ فردی حق عضویت ... در هر دو مجلس را ندارد. ۱۳
- اصل شست و سه: نمایندگان مجلس نمایندگان و سنا نباید بیرون از پارلمان برای سخن ... در درون پارلمان مسئول شناخته شوند. ۱۳
- اصل شست و چهار: جلسه ... پارلمان هر سال همزمان تشکیل می شود. ۱۳
- اصل شست و پنج: در صورت انحلال مجلس نمایندگان، باید ظرف چهل (۴۰) روز از تاریخ انحلال، انتخابات عمومی ... برگزار ۱۳
- اصل شست و شش: هر مجلس باید جداگانه برای اختلاف های پیرامون صلاحیت اعضا خود به داورى بنشیند. ۱۳
- اصل شست و هفت: هیچ اقدام رسمی در ... دو مجلس نمایندگان و سنا نباید انجام گیرد مگر آنکه ... شست درصد (۶۰٪) کل تعداد اعضا در تمامی جلسه حضور داشته باشند. ۱۳
- اصل شست و هشت: گفتگو در مجلس نمایندگان و مجلس سنا علنی است اصل شست و نه: مجلس نمایندگان و سنا رئیس ... خود را انتخاب خواهند کرد. ۱۴
- اصل هفتاد: یک لایحه یا یک پیشنهاد پس از تصویب دو مجلس و امضا پادشاه/شهبانو، قانون میشود. ۱۴
- اصل هفتاد و یک: هر لایحه ای که به تصویب مجلس نمایندگان و سنا رسیده باشد، پیش از تبدیل شدن به قانون به پادشاه/شهبانو تقدیم می شود ۱۴
- اصل هفتاد و دو: پیمان های بین المللی باید توسط مجلس نمایندگان و سنا تصویب و توسط پادشاه/شهبانو امضا شود. ۱۵
- اصل هفتاد و سه: مجلس نمایندگان و سنا می توانند بازجویی و تحقیقاتی را پیرامون دولت انجام دهند... ۱۵
- اصل هفتاد و چهار: پادشاه/شهبانو میتواند در هر زمانی در مجلس نمایندگان یا سنا برای گفتگو در باره لوایح حضور پیدا کند. ۱۵
- اختیارات پارلمان** ۱۵
- اصل هفتاد و پنج: ۱۵
- دادرسی استیضاح ۱۶
- اصل هفتاد و شش: محاکمه در سنا توسط "مدیران" مجلس نمایندگان... ۱۶
- اختیاراتی که پارلمان ندارد** ۱۷
- اصل هفتاد و هفت: هیچ قانون محرومیت از حقوق مدنی و یا قانونی که عطف به ما سبقت شود نباید وضع شود. ۱۷
- شایستگی برای بدست آوردن مقام نخست وزیری ۱۷
- اصل هفتاد و هشت: زنان و مردان شهروند ایرانی بدون در نظر گرفتن نژاد... ۱۷
- وظایف نخست وزیر ۱۸
- اصل هفتاد و نه ۱۸
- کابینه دولت** ۱۸
- اصل هشتاد: قوه مجریه در دست کابینه خواهد بود. ۱۸
- اصل هشتاد و یک: کابینه متشکل از هیأت وزیران و نخست وزیر است ۱۸
- اصل هشتاد و دو: در صورت خالی شدن پست نخست وزیری، پارلمان در ظرف ده (۱۰) روز جانشین او را منصوب خواهد کرد. ۱۹
- اصل هشتاد و سه: نخست وزیر به نمایندگی از کابینه، لوایحی را به پارلمان ارائه ۱۹
- اصل هشتاد و چهار: هیأت وزیران افزون بر سایر وظایف... ۱۹
- اصل هشتاد و پنج: وزیران کابینه در مدت تصدی خود نمیتوانند بدون موافقت مجلس مورد پیگرد قانونی قرار گیرند. ۱۹

دادگستری

- ۱۹ اصل هشتاد و شش: همه قدرت دادگستری در دست دیوان عالی کشور
۲۰ دیوان عالی کشور
۲۰ اصل هشتاد و هفت: دیوان عالی کشور بالا ترین دادگاه کشور
۲۰ اصل هشتاد و هشت: قضات جز با استیضاح برکنار نمی شوند مگر...
۲۰ اصل هشتاد و نه: قضات دادگاه های فدرال توسط پادشاه/شهبانو نامزد...

امور مالی

- ۲۱ اصل نود: اداره امور مالی ملی همانگونه که پارلمان تعیین می کند انجام می شود.
اصل نود و یک: بودجه باید توسط نخست وزیر به مجلس نمایندگان ارائه شود.
۲۱ اصل نود و دو: هیچگونه مالیات جدید اعمال نشده و ... مگر
۲۱ اصل نود و سه: نباید بدون تصویب پارلمان هیچ پولی هزینه شود
۲۱ اصل نود و چهار: صندوق ذخیره
اصل نود و پنج: هیچ گونه و جوه نقدی ملی یا اموال نباید برای استفاده، به نفع
۲۱ یا برای نگهداری موسسات، بنیاد یا انجمنهای مذهبی...
اصل نود و شش: حسابهای نهایی هزینهها و درآمدهای کشور باید سالانه
۲۲ توسط هیأت محاسبات مورد حسابرسی قرار گرفته...
اصل نود و هفت: هیأت وزیران باید در فواصل زمانی معین و دست کم
۲۲ سالیانه، وضعیت مالی کشور را به پارلمان و مردم گزارش دهد.
۲۲

خودگردانی استانی/ محلی

- اصل نود و هشت: مقررات مربوط به تشکیلات و عملکرد دستگاههای
۲۲ دولتی استانی طبق اصل حاکمیت محلی به موجب قانون معین خواهد شد.
اصل نود و نه: دستگاههای دولتی استانی باید مجامعی همچون مجلس
۲۲ نمایندگان و مجلس سنای استانی را به عنوان ارکان مشورتی خود تشکیل دهند.
اصل یکصد: موسسات دولتی استانی حق دارند اموال، امور و اداره های
۲۲ خود را اداره کنند و مقررات خود را در چارچوب قانون وضع کنند.
اموری که در اختیار استانها نیست
۲۲ اصل یکصد و یک: هیچ استانی نباید پیمان، اتحاد یا کنفدراسیون منعقد کند.
اصلاحات
اصل یکصد و دو: اصلاحات این قانون اساسی با رأی موافق سه چهارم
۲۲ (۷۵٪) یا بیشتر از مجموع اعضای مجلس نمایندگان و سنا...

قانون عالی

- ۲۲ اصل یکصد و سه: این قانون اساسی عالی ترین قانون ملت ایران است...
اصل یکصد و چهار: پادشاه/شهبانو، نخست وزیر و نیز اعضای کابینه،
نمایندگان پارلمان، قضات و دیگر مقامات دولتی موظفند به این قانون
۲۲ اساسی احترام گذارده و آنرا پشتیبانی و حفاظت کنند.

مقررات و تدارکات تکمیلی

- ۲۲ اصل یکصد و پنج: این قانون اساسی باید بلافاصله توسط دولت موقت اجرا شود.
پایان پیشنویس